

quantumvis acuto ad excogitandum ingenio, nunquam intellexerunt. Siquidem superius se coram Deo peccatorem confessus fuerat, jam tamen se justum declarandum esse prorsus affirmat, qui hoc asserere audeat, cum aliquando ad iudicium divini memoriam pervenire soleat, dicens, cap. 9, 18: *Verabar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti.* Unde haec illi fiducia, ut non solum speret, sed sciat quoque se justum inventum iri? An quia rationes diligenter subdixerat, scripserat ipse contra se peccata, iudicium ordinaverat? Non aberrabit qui sic exposuerit. Chaldaeus Paraphrastes hanc mentem juvat, dum vertit: *Ecco nunc ordinavi iudicium; scio quoniam justus inveniar.* Nunc ordinat iudicium antequam iudicandus accedat, nunc rationes suas disponit; et ut tunc absolvat, nunc se accusat, sciens quod in die iudicii absolvetur, si nunc districtè severèque accuset et puniat. Scitè S. Gregorius lib. 25 Moralium cap. 7: *In hoc, inquit, mentis nostrae iudicio tantò citius absolvimur, quanto nos districtius eos tenemus.*

invocantem exaudierit, non credo quod exaudierit; quasi dicat: Non certo cognosco, videlicet quia cor hominis etiam sibi ipsi est inscrutabile. Et secundum hanc distinctionem Psalmista nunc dicit Psal. 142: Non intres in iudicium, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens; nunc vero Psal. 17, confidenter: Et retribuet mihi Dominus iustitiam meam, etc. Sic et Paulus, qui dixerat 1 Cor. 4: Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus, idem de Timotheo fide dicit 2 Tim. 4: Certus sum autem quod in te, ubi, certus sum, nihil aliud significat, quam mihi persuadere. Sic et hic: Scio quod justus inveniar, id est, bene confido. Vide etiam quae supra, cap. 9, vers. 16, dicta sunt. Aut etiam sententia haec intelligi potest de causis praesenti quae controversabatur inter Job et ejus amicos, ut sensus sit: Si ad iudicium deducatur haec causa, quae agitatur inter nos, scio, id est, planè mihi persuasum habeo, quod causam obtinebo, et pro me ferretur sententia. Quod et factum est, quando Dominus dixit ad amicos ejus, capite ultimo: Non estis locuti rectum sicut servus meus Job, non autem quod Job hic cum Deo veli iudicio contendere.

(Esius.)

Instruo jam iudicium, et cum Deo pedem propius confingo; nam scio quod justus reperiar ab ipso Deo. Ad hunc locum observat Bouillier: « Non cum Deo expostulat, quod furiosum fuisset, aut veluti cum auctore reus litigat; sed contra ad ejus tribunal provocat, tanquam eo teste et iudice criminibus amicum absolvendus, et quaecumque demum causa fuerit intercedarum plagarum, ab omni tamen scelere immunitis pronuntiandus. Atque illud est quod ultimo vite discernimus, in quo praesentissima morte completum vult. Apud amicos huiusmodi propter causam oraverat, suae simul innocentiae patrocinatus, atque ostendebat cum pro summa tum potestatis iure, tum absconditis sapientiae rationibus, bonos sapè velle ultimas confictari miseris. Sed videns frustra haec surdis cani, atque eadem semper chorod obrantibus, tandem Dei tribunal appellat, certè conscientia fretus, ex ipsius ore palam audire eos quiquilibet Jobi plagarum incusserit, aut ulleris expressurum decernat, id enim nullo suo merito potest. Non nimis sibi iudicis summi debent et argui. וְיָבִיחַ לְיָהוָה, quando ad Deum referuntur, sed mollis sensu accipit, de ordinandâ lite, atque orandi apud iudicem causâ. Conf. infra 16, 20. Cui observationi, quamvis satis per se speciosa, parum tamen faveat quae mox, v. 20-25, sequuntur. »

(Rosenmüller.)

Itaque quò quis contra se severior duriorque videtur esse, eò mitior est, et parcat sibi qui sibi non parcat, et damnat se qui se non damnat. Para te igitur ad iudicium si sapias, conscribere peccata tua, ut deleta in Dei libro tunc reperias, et justus inveniaris. Delectur ex Dei libro peccata, si in nostro accuratè describantur; quòd si in nostrae memoriae libro oblivione obliterentur, altius divinis rationariis diatribis exarantur. Huc spectavit sanctus Chrysostomus hom. 12 in Matthæum, in hæc verba: « Si tu scripseris, Deus delebit; si verò non scripseris, ipse Deus et scribit, et penas exigit. » Quare multò melius est à nobis ista conscribi, ut à Deo deleantur, quam horum omnium nobis oblitis præ oculis nostris in die iudicii hæc à Deo proponi. Verissimum enim est quod dixit S. Paulus, 1 Cor. 11, 51: *Si nosmetipsos diligimus, non utique iudicemur.* Nam Dominus, qui summè misericors est, et parcendi occasionem inquirat, ultionem suâ manu non inferit, si nostrâ manu videt inflatam. Unde Theodoretus ad Pauli locum jam citatum: « Si vellemus, inquit, vite nostre rationes finire, et justam in nos ferremus sententiam, non ferret in nos Deus, quâ nos puniret, sententiam. » Et S. Anselmus ibidem: « Versetur ante oculos hominis imago futuri iudicii, et quidquid in se videtur, quod à iudice venturo reprehendi possit et puniri, ipse nunc in seipso reprehendat et puniat. Peccata enim sive parva sive magna impunita esse non possunt, quia ut homine puniente ante Deo iudicantur, cessat autem vindicta divina, si contritio præcurrat humana. » Præcedat itaque humana penititio, id est, à nobismetipsis inflicta pro peccatis castigatio, et ultio in nos divina cessabit; sic enim scriptum est per Nahum prophetam, cap. 1, 9: *Non consurgit duplex tribulatio, vel, ut Septuaginta veterunt: Ovis indonatus die tibi et nocte in hinc, non mudiabit bis in idipsum in tribulatione.* Si ergo tribulatio pro peccatis à nobis sponte suscepta surrexit, nequaquam tribulatio à Domino immissa consurgit. Si punivit nos Dominus manu nostrâ, dum nos ad mortificationem sensuum et affectuum incitavit, non puniet nec conteret manu suâ quos jam castigatos et contritos invenit. Quod quidem optimè eum sciret Job supra versu 15 dicebat: *Vias meas in conspectu ejus arguam; et ipse erit Salvator meus.* Puniam, inquit, preteritas actiones meas, si quis punitione dignas invenero, et (juxta Hebraeam lectionem) hoc mihi evadet in salutem; scio namque, quia si meipsum oberrata castigavero, Deum non tam experturum sum iudicem quam habiturus salvatorem.

VERS. 19. — QVIS EST QUI IUDICET MECUM? (1) VENIAT: QUARE TAGENS CONSUMOR? QVIS EST, INQUIT,

(1) Quisnam mecum iudicium contendere? QUARE TAGENS CONSUMOR? Quare in disceptatione non descendimus, cuius desiderio maximo flagro, idèque doleo quòd nondum pro me coram iudice loquor. Italicè dicremus: *Chè stiano à fare? Perché non si dà principio à questo giudicio? Mi struggo di desiderio di dir la mia ragione.*

(Menochius.)

qui sententiam æqui iudicis unâ mecum subeat? vel, ut est in Hebræo, qui litiget mecum coram iudice? Cur instar rei et probali nocentis sileam, et sic moriar? et non potius innocentiam meam quibus potero visis aperiam et defendam? Viri enim probi in æquo iudicio minime tacent, sed confidenter pro se dicunt, et stant pro veritate; iniqui verò in huiusmodi iudicio obmutescunt, neque se defendere audent, sicut ille qui in nuptiis regis ausus est discumbere sine veste nuptiali. Contra verò in iudicio iniquo atque corrupto improbi loquuntur, liberèque mentantur; probi autem tacent, neque suam causam informant, sicut dicit Amos, cap. 5, 12: *Hostes iusti accipientes munus, et pauperes deprimentes in portâ. Ideo prudens in tempore illo tacebit, quoniam tempus malum est.* Hinc Christus Jesus in perversum illud iudicium adductus, gravissimisque traductus calumniis, ita nihil pro se dicebat, ut præses vehementer, sicut Matthæus narrat, miraretur. Cæterum hic prodit se satis luculenter tuta Jobi conscientia magnanimitatis ac fortitudinis proceratris, nimirum non ex animi elatione, sed ex veritatis studio ad Dei iudicium suos impugnatores provocat, optatque in Dei foro minime gravari. Illud verò: *Quare tagens consumor?* duo indicat: alterum, subesse sibi angustiam, quæ pro sententiâ suâ fidenter promat, et quæ animo suppressere non possit, ne veritas deserat; alterum, se ita graviter affectum, ut necesse sit dolorem casto sermone suique defensione mitigare. Cæterum sic etiam explicari possit, ac si Job in tantâ afflictione videns se orando et cum Deo colloquendo consolationem consequi posse, semetipsum increpet: *Quare tagens consumor? q. d. Si orando solamen invenio, cur non oro?* Unde paulò post, versu 22: *Voca me, inquit, et respondebo tibi; aut certè loquar, et tu responde mihi, quod totum fit in oratione.* Nunc sermo cum Deo habetur, nunc Deus auditur, etc., hic cor dolore oppressum aperitur, hic passiones, hic dolores mitescunt.

Tropologicè Lyranus hunc locum concionatoribus sic applicat: « Prædicator, inquit, veritatis tacens et consumitur, quia à conscientia mordetur. Flagellat enim conscientia usque ad consumptionem illum qui homines, quando opus est, veritatis verberare non flagellat. » Nec immeritò, quia veritatis dissimulatio aliquando est negotio, hoc est, non magis aliquando offendit veritas si negetur, quam si occultetur, quando nimirum adest obligatio illam profertendi ac propalandi. Hinc pertinet illa Sapientis admonitio, Eccli. 4, 2: *Pro animâ tuâ ne confundaris dicere verum.* Quod Jansenius dupliciter exponit, ac priori quidem modo, ut sit sensus ac si dicat: Pro vitâ tuâ temporali conservandâ ne prodas aut deseras veritatem, quæ vitâ ipsâ tibi charior esse debet, adeò ut si tibi unum à duobus peticulis necessariò subeundum sit, aut amittenda vitâ, aut deserenda veritatis, vitam potius quam veritatem perdas. Posteriori verò modo sic exponit, ut sit sensus: Pro tuâ conscientia à peccato liberandâ verum dicere ne formides, hoc est, ut

conscientia tuæ consulas magnâ cum libertate verum loquere; si tacendo culpam incurres, cave ne taceres; nullus pudor, nullus timor ad hanc ignavam taturitatem cum salutis tuæ periculo te impellat. Et paulò post subdit: *Ne recedaris proximum tuum in casu suo, ne retineas verbum in tempore salutis, hoc est, ne propter inatempum pudorem aut timorem desinas corrigere proximum tuum, quem visis in peccatum corruisse, et correptione tuâ speras erigendum.*

VERS. 20. — DUO TANTUM NE FACIAS MIHI (1), ET TUNG A FACIE TUA NON ASCENDAR: — VERS. 21. — MANUM TUAM LONGE FAC A ME (2), ET FORMIDIO TUA NON ME TERREAT. Postquam Jobus ad tribunal Dei provocavit, ut sedulus cursete actor extemplo rem aspecturum precatur Deum, ut dolorem et formidinem extenuet, cum sit perspicuum, duos affectus illos et discursum intellectus et verborum profectionem intercepte. Et quidem tunc pollicetur se non formidaturum, fugiæ se subduciturum, quippe qui veritatis testimonio fretus apud veracissimum iudicem dicturus sit. Annotandum hic Jobum bene dicendi artis quamplurimos tropos disertique rhetoris regulas exactissime observasse, et primò quidem dicendi exordium, quod et superius fecit in principio decimi capituli, ut Dei benevolentiam sibi conciliaret; ibi namque veniam petit à Deo, si fortè aliqui liberius quam par sit, aut minus

(1) Vel, *agas mecum*, nempe, quæ sequuntur, v. 21. Apostrophe ad Deum. A duobus abstineas, et neutro in me utaris velut presudicium.

ET TUNG A FACIE TUA NON ASCENDAR. Vel, *non ascendam te*, ut hi qui timere solent; sed intrepidè coram te comparebo, causam meam acturus. *Conspicere tuum non subterfugiam*, non timebo ad te loqui. Non adversabor te ut inclementem iudicem, sed colam ut patrem, etc.

(Synopsis.)

Jam cum Deo disceptaturus, duo à se illum invocare vult, quæ sibi disceptaturo obstatè possint, ne liberè et intrepidè causam agat: plagam quam sibi infligit, ac velut os sum oblutat, dum se indicat causâ damnat, et ita affligit; et majestatem, quâ, si scem in iudicium veniat, cum conseruet et ita perterrefaciat, ut suas non audeat rationes eloqui, ut potentia litigatoris sæpè alterum litigatorem opprimat. Hebr.: *terim dno, seu tantum dno ne mecum facias*, à duobus tantum peto, ut in hæc actione causa abstineas, in qua si consereris, tunc à facie tua non ascendar, id est, non timebo ad te loqui, intrepidè coram te comparebo, et causam meam agam. Sic supra 9, 34, eadem hæc duo à se volebat removere Deum, tunc se locuturum, nec formidaturum.

(Rosenmüller.)

Quasi dicat: Duo peto, alterum, ut respiciare mihi tantisper liceat ab eo dolore qui liberam mihi eripit loquendi facultatem; alterum, ne me terreas, cum ante tuum tribunal stetero.

(Menochius.)

MANUM TUAM, id est, plagam, ut Exod. 9, 3, pro quo, supra 9, 34, dixit *virgam tuam*; qui locus hunc declarat.

LONGE FAC A ME, id est, desine me affligere. ET FORMIDIO TUA, וְיִחַדְתִּי לָךְ, et terrores tuos ne terreat me, etc, nempe majestatis tuæ; vel tentationem: interni animi terrores, vel justitiæ rigor, sed leniter et secundum *ἐπιεικείαν* mecum age. Vide etiam Job. 9, 54 et 55.

(Synopsis.)

Latini utuntur : *Nam nisi quis nos Deus respicerit, scribit Attico Tullius, id est, subsidio fuerit. Et ita David ait, Psal. 29, 8: Avertisti faciem tuam à me, et factus sum conturbatus; et alio Psalmo precatur: Respice in me, et miserere mei; et illustra faciem tuam super servum tuum. Lamentatur ergo Job per modum modesta querela, Deo dicens: Cur mihi iratus et offensus es? Quid commerui? aut in quo peccavi? Quoniam severitas est hæc, quæ me terribè accipis ac si forem ego capitalis hostis tuus? Quæ modum cum Deo expostulandi ait Joannes à Jesu Maria suavissimum esse, et conscientie pure congruentissimum, ut non immeritò à viris sanctitate conspicuis, sed immaniter afflictis, usurpetur ad elementissimum Deum exorandum, leniendumque mororem, quo penè Interit. Sed Deus Job et omnibus sanctis viris ita querentibus respondit Iliud Isaiæ, cap. 54, 7: Ad punctum in modo dereliqui te, et in misericordibus magnis congregabo te; in momento indignationis abscondi faciem meam parumper à te, et in misericordiam sempiternam miseris sum tui; dixit redemptor tuus Dominus. Illud autem: Et arbitraris me inimicum tuum, periclitæ es ac si dicat: Videris existimare me tibi inimicum et inimicum esse, dum me hostilem in modum verexas, et tantam inimicium malis mortiferis exeres, sicut etiam septimo capite dixit: Quare me posuisti contrarium tibi?*

VERS. 25. — CONTRA FOLIUM QUOD VENTO RAPITER OSTENDIS POTENTIAM TUAM, ET STIPULAM SICCAM PERSE- QUERIS (1). Ac si dixisset: Cum folium sim, quod vite incommodis obnoxium est, quod ventos omnes lincet, et vel ad levissimum aeris commotionem tremat ac difflatur, ne tu, o Deus, indignationis tuæ vento me præcipites; eadem ultrò te etiam non impellente. An non folia sunt homines, quos morbi tanquam exsuccos flores aridæque folia hæc illic vario ludibrio impellant? Nec aliter Clemens Alexandrinus, lib. 4 Stromatum, hæc de re sentiens: « Agite, inquit, obscuræ vite homines, generationi foliorum similes, imbecilles, cæcæ figure ita, gens instar umbræ, evanidi, involuere, omnes tantum dici vitam habentes. » Certè folia sumus, ad omnem auræ motum decutimur. Unica quandoque fibriculæ, quid dico? tussicula, imò gut-

(1) Quasi dicat: Indignum hoc tuâ majestate et potentia, ut manus confors cum tam imbelli antagonista, folio et stipula polius comparando quam robori vel cedro. (Huius.) *וְיָדָהּ בְּדָדָהּ אֵי* (nonne), folium propulsum (vel impulsam, decussum, quod agitur, quod vento propellitur) perterfecis? vel, exagitates? exagitabis? concutes? dirumpes? confringes, vel conteres? *וְיָדָהּ* est, 1° commovere, Isa. 2, 19; 2° validum esse, sive seipsum quætere per robur; vide Isa. c. 47, v. 12; 3° parere, quasi se commovere affectu timoris agitante.

ET STIPULAM SICCAM PERSEQUERIS, quæ igni admodum faciliè cum concipit, et ardet. Hocine deset modestiam tuam et omnipotentiam? Egregiam verò laudem! ut si fortissimus imperator cum rustico inermi agetur, etc. Depingit vilitatem humanam, quam comparat folio et stipula. Flecti Deum ad commiserationem, per comparationem majesticæ ac potentia sue cum ipsius tenuitate et fragilitate, etc. (Synopsis.)

tula unia ostiolo suo non illapsa hoc tale folium pessumdat, et in tumulum abjicit. Jobus igitur hic aptissima utitur similitudine ad hominis inconstantiam imbecillitatemque notandam. Verum non sat fuisset eum folio virente et succum vitalem trahente se conferre, qui humore vitali fermè consumpto aridum folium, decerptum atque projectum videbatur. Eadem porrò stipula sicca atque folii arescentis sententia est. At modus ille dicendi: *Stipulam siccam persequeris*, vim prodiit insignem, quasi Jobus sic conqueratur: Quid est hoc, summe Deus? Qui fieri potest, ut in animum induxeris tuum generosissimum concenterare, et tela contorquere in hominem fragilissimum, jamque sine vitibus aliis ipsamet suâ fragilitate cadentem? Similimus evasi frondibus et stipulis arentibus, quæ et vento et igni expositæ sunt, ut non sit opus materiam illam vix consistere valentem discerpere, cum ipsa sponte suâ conflarescat, et ad interitum festinet. Cur ergo, elementissime Deus, me folio palæque sicciorem, et jam nunc expirantem, velut hostem tuum vulneribus confodis, et quasi persequeris? Clementiam tuam appello, quæ indignum est, ut hominem afflictum et enervatum tanto studio insecteris; sicut David Sauli dixit: *Quem persequeris, rex Israhel? quem persequeris? canem mortuum persequeris, et pulcem vivum?* Infirmum sanè se declarat ex eo quod stipulae et folio similis sit. Quæ similitudine id ipsum declarat Hæmerus, Iliados 4. vers. 464.

Οὐ φιλῶντων ἑστέρας ἀδελφῶν πᾶν τε
 Ζαχάρειος, τὰ θεῶν ἀφῆκεν καὶ τὸν ἰδοῦντα
 Ἄδελφός δὲ ἀφῆδονον ἀδελφῶν, οὐδὲ τὴν ἀδελφῶν.
 Qui foliis similis interdum, quidem
 Florentes sunt, terræ fructum comedentes,
 Altas verò miseri occumbunt, neque ulla est eis reliqua
 vis.

Quam similitudinem Simonides sapientissimæ esse cecinit, eamque Job vehementer illo apposito, quod vento rapitur, illustravit. Viget in vere, in autumno expellitur vento. Hoc verò argumentum ex infirmitate ductum sicut est levissimum ad retardandum hominis malevoli et invidi animum, ita est vehementissimum ad Deum, cum castigat, mitigandum. Nec enim potest illi ipse acerbus esse ei qui patienter et submisso animo calamitates et Dei flagella tolerat, nec magis mente et cogitatione suâ Deo resistit, quoniam folium et stipula sicca vento vehementissimum. Et propterea ponit ita D. Petrus, 1. cap. 3, 5: *Quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humillamini igitur sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis, id est, ut vos malis et ærumnis levet, cum illis oppressi fueritis, et magnis præterea beneficiis augeat.* Puto enim visitationem hanc de illa esse intelligendam, de qua Job ait, capite septimo Job. 7, 17: *Quid est homo, quia magnificas eum? aut quid apponit erga eum cor tuum? visitas eum dilucito, et envitis probas illum.* Quantam verò vim habeat præcatio ex hoc argumento composita ad Deum placandum, et ad gratiam et benignitatem ejus conciliandam, luculentè exponit Eusebius, dicens, cap. 35, 21: *Oratio humilium est*

hostis sustineri non potest, haudquamquam fortitudo, sed metus ostenditur. Ille revera omnipotens est, qui longanimitas expectat peccatores ad poenitentiam.

VERS. 26. — SCRIBIS ENIM CONTRA ME AMARITUDINES (1), ET CONSUMERE ME VIS PECCATIS ADOLESCENTIE MEÆ. Sciebat S. Job in divinis pycticiis et grandi libro Dei omnia nostra dicta et avera facta diligenter (1) Vel scripta contra me severa gravique sententia acerbe me multas. CONSUMERE ME VIS, etc.; et fortassè veteres adolescentie meæ culpas mihi objici, et propter illas, quas oblitertas credidi, me malis atteris. (Menochius.) SCRIBIS ENIM, more forensi, hoc est, instar judicis, de scripto datâ sententiâ, pronuntias et decernis amaritudines, id est, amaras penas et multas. Et consumere, seu perdere, me vis peccatis adolescentie meæ, id est, ob peccata jamprius commissa, sed longâ poenitentia, proluxisque operibus bonis plene, et putabam, compensata. (Tirinus.) כָּתוּבָה עָלַי בְּיָדֶיךָ הַיּוֹם, quod scribis, vel, ut scribas, etc., instar scribæ forensis, qui sententiam contra reum latam scribit. Vel instar judicis de scripto sententiam dantis, sive decernantis, in me præscribis et decernis. Scribendi verbum est judiciale, translatum à regibus sententiam scripto mandantibus, ut Graeci dicunt *ῥηθῆναι δῖον*, cum judex reo sententiam latam perscribit, aut perscribendam curat. Unde Pilatus, Joan. 19, 22: *Quod scriptum est, scriptum est*, sic laudatur vox Neronis damnationi doletur subscribens: *Utinam nescirem litteras!* Sensus ergo est: Tu, o Jdex summe, tam rigoros mecum agis, ut omnia peccata quasi in fasciculum colligata, cap. 14, vers. 17, vel in indicem, aut articulos accusatoris, redacta, mihi ob oculos status, etc. Scribis, id est, firmiter decernis; nam quæ scribuntur decreta stabilia sunt. *Amaritudines* hic sunt vel 1° crimina et reprobationes, *ῥῆ ῥεβηλιον*; flagitia quæ dolorem parant, Denique exacerbant, q. d.: Benefacta omittis, peccata diligenter annotas et scribis, ut velut è scripto ea contra me proferas. Vel 2° amara et acerba seu dira supplicia, quæ hæc ex Domini decreto proficisci agnoscat, non fortuito; non haque Providentiam negat. Interim non amaro voce *ῥηθῆναι* utrumque includi, et acerba decreta, et crimina quæ illis occasionem dant. Sed de criminibus aperte loquitur in sequenti colo. Vel 3° ipsa mors, quæ usitato epitheto *amara* dicitur, Eccl. 7, 27, Sirac. 41, 1, q. d.: Mortem ipsam mihi severâ sententiâ dictas. Similis phrasid Jer. 22, 50.

ET CONSUMERE ME VIS, etc. *וְיִשְׁחַדְךָ, et hereditare, vel possidere; me vis, vel impingis mihi, laere me factis; adsorbis, sive imputas, mihi, iniquitates juvenitæ (vel adolescentie) juvenitæ, meæ, mihi ad-judicis tanquam hereditarium onus, quod ferre cogor. In memoriam et tibi et mihi revocis veterissimas meas offensas, jam inde à puero, et earum nunc penam deposcis, more hominum vindictæ studiosior, qui veteres injurias animo diu retinet, ut tandem vindicet. Est hoc carnis in ecece iudicium; nam Deus renatis promittit se priores iniquitates non recordatum amplius, etc. Quasi hereditario jure ad me data peccata mihi iniquitas; vel, penam earum mihi adjudicis, quasi quandam hereditatem. Quæ hereditate possidemus, ea diu nobiscum perseverant. Alii vertunt, *hereditate me depellis, vel exterminabis, vel depauperare facies me, propter iniquitates, etc.* quasi læsæ majesticæ ruinæ, bonis et vitâ vis exere. Peccata juvenitatis, quæ excusari, vel leviter puniri solent, mihi imputas ad mortem. Docentur hic, 1° naturam à primo rationis usu corruptam esse, 2° stultitiam adolescentium, etc., Prov. 22, 15. Hinc Plato de Leg. 2: *Ἐκαστὸν τῶν τῶν σίων ἔργῳ, furiosam juvenibus animi habitum, esse dicit.* (Synopsis.)*

hostis sustineri non potest, haudquamquam fortitudo, sed metus ostenditur. Ille revera omnipotens est, qui longanimitas expectat peccatores ad poenitentiam.

VERS. 26. — SCRIBIS ENIM CONTRA ME AMARITUDINES (1), ET CONSUMERE ME VIS PECCATIS ADOLESCENTIE MEÆ. Sciebat S. Job in divinis pycticiis et grandi libro Dei omnia nostra dicta et avera facta diligenter

(1) Vel scripta contra me severa gravique sententia acerbe me multas. CONSUMERE ME VIS, etc.; et fortassè veteres adolescentie meæ culpas mihi objici, et propter illas, quas oblitertas credidi, me malis atteris.

(Menochius.) SCRIBIS ENIM, more forensi, hoc est, instar judicis, de scripto datâ sententiâ, pronuntias et decernis amaritudines, id est, amaras penas et multas. Et consumere, seu perdere, me vis peccatis adolescentie meæ, id est, ob peccata jamprius commissa, sed longâ poenitentia, proluxisque operibus bonis plene, et putabam, compensata. (Tirinus.) כָּתוּבָה עָלַי בְּיָדֶיךָ הַיּוֹם, quod scribis, vel, ut scribas, etc., instar scribæ forensis, qui sententiam contra reum latam scribit. Vel instar judicis de scripto sententiam dantis, sive decernantis, in me præscribis et decernis. Scribendi verbum est judiciale, translatum à regibus sententiam scripto mandantibus, ut Graeci dicunt *ῥηθῆναι δῖον*, cum judex reo sententiam latam perscribit, aut perscribendam curat. Unde Pilatus, Joan. 19, 22: *Quod scriptum est, scriptum est*, sic laudatur vox Neronis damnationi doletur subscribens: *Utinam nescirem litteras!* Sensus ergo est: Tu, o Jdex summe, tam rigoros mecum agis, ut omnia peccata quasi in fasciculum colligata, cap. 14, vers. 17, vel in indicem, aut articulos accusatoris, redacta, mihi ob oculos status, etc. Scribis, id est, firmiter decernis; nam quæ scribuntur decreta stabilia sunt. *Amaritudines* hic sunt vel 1° crimina et reprobationes, *ῥῆ ῥεβηλιον*; flagitia quæ dolorem parant, Denique exacerbant, q. d.: Benefacta omittis, peccata diligenter annotas et scribis, ut velut è scripto ea contra me proferas. Vel 2° amara et acerba seu dira supplicia, quæ hæc ex Domini decreto proficisci agnoscat, non fortuito; non haque Providentiam negat. Interim non amaro voce *ῥηθῆναι* utrumque includi, et acerba decreta, et crimina quæ illis occasionem dant. Sed de criminibus aperte loquitur in sequenti colo. Vel 3° ipsa mors, quæ usitato epitheto *amara* dicitur, Eccl. 7, 27, Sirac. 41, 1, q. d.: Mortem ipsam mihi severâ sententiâ dictas. Similis phrasid Jer. 22, 50.

ET CONSUMERE ME VIS, etc. *וְיִשְׁחַדְךָ, et hereditare, vel possidere; me vis, vel impingis mihi, laere me factis; adsorbis, sive imputas, mihi, iniquitates juvenitæ (vel adolescentie) juvenitæ, meæ, mihi ad-judicis tanquam hereditarium onus, quod ferre cogor. In memoriam et tibi et mihi revocis veterissimas meas offensas, jam inde à puero, et earum nunc penam deposcis, more hominum vindictæ studiosior, qui veteres injurias animo diu retinet, ut tandem vindicet. Est hoc carnis in ecece iudicium; nam Deus renatis promittit se priores iniquitates non recordatum amplius, etc. Quasi hereditario jure ad me data peccata mihi iniquitas; vel, penam earum mihi adjudicis, quasi quandam hereditatem. Quæ hereditate possidemus, ea diu nobiscum perseverant. Alii vertunt, *hereditate me depellis, vel exterminabis, vel depauperare facies me, propter iniquitates, etc.* quasi læsæ majesticæ ruinæ, bonis et vitâ vis exere. Peccata juvenitatis, quæ excusari, vel leviter puniri solent, mihi imputas ad mortem. Docentur hic, 1° naturam à primo rationis usu corruptam esse, 2° stultitiam adolescentium, etc., Prov. 22, 15. Hinc Plato de Leg. 2: *Ἐκαστὸν τῶν τῶν σίων ἔργῳ, furiosam juvenibus animi habitum, esse dicit.* (Synopsis.)*

esse descripta et notata, idque à pueritiâ primâ usque ad ultimam vitæ finem; hinc illa sunt illius verba, tametsi nullus quidem mali facinorosi coacti, sibi tamen ad divinum iudicium metuentis. Septuaginta legitur: Οτι κατεργάσθη κατ' ἑσώ κακά, περιήρασε δὲ μὴ νόστιν, ἀναστίας, quoniam scripsisti contra me mala, et circumdediti me peccatis iuventutis. Ubi S. Chrysostomus translationem esse ait à regibus sententiam scripto mandantibus, ut iam Dens voce à tabella sceleratæ conscientiæ mores damnasse videatur. Sed divinum illud scriptum potius fortè ad perennem rerum memoriam conservandam accommodandum fuerit. Ita quidem Olympiodorus exponit et illustrat hunc locum in Catenâ: « Quæcumque mihi ab ineunte ætate peccata sunt tu obisnasti, ne illum (unquam delictur oblitio.) Addit Jobum, qui maturæ jam ætati multis virtutibus corroboratæ nullam se labem aspersisse intellexeret, adolescentiæ tamen pueritiæque peccata extimuisse, ne fortè eorum à se pœnæ repererentur. In eodem æstu fuisse Regium vatem intelligimus, cum pronus lumi et abjectus, in hunc modum orat, Psal. 24, 7: Delicta iuventutis meæ et ignorantias meas ne memineris. Neque enim ignorabat, multas in adolescentiâ esse transenas et filicia peccatorum multa, quibus ad scelus ætas convincta, quæ libertas gessit, volitatque impunitate et dicendi et faciendi. Sibi ante oculos proponebat oculum illum grandem è celo speculantem omnia, et notantem atque in codice referentem; et eodem quo S. Jobus horrore percelleretur, ne aliquando fœda suorum criminum vestigia in eo recognosceret. Tum verò, cum abeundum erit ab hac vitâ, commentarii illi Dei aperientur, et obijcientur unicuique, ut patet factio velut peristromate, opere phrygio magnâ rerum varietate picto et distincto, universe vitæ modum possit agnoscere. Et quemadmodum magnus Messias, cum notas quasdam et arcanos in pulvere characteres delineasset, effecit, ut in iis Scribæ et Pharisei facinorose vitæ suæ rationem viderent, et invitâ propè conscientiâ perciperent, sic in habitu à corporis domicilio facturus est, ut quisque in momento relegat omnem vitæ cursum usque ad pueritiâ primam. Quæ res, ut dixi, magno animum metu perturbare et excruciatæ solet, cum anima pavida, et corporis imbecillitate ac dolore colliquescens, circumdabitur peccatis iuventutis suæ. Circumdari dicitur more civitatis non valde munitæ, quam fortium hominum exercitus et invicta legiones circumdant et coronâ cingunt, à quibus cum undique fit impressio, eruenta exaritur elades, miserieque cives in finestrum exitum rapiuntur. Talen Job esse videbat impetum occurrentium peccatorum adolescentiæ et iuventutis suæ, quæ in morem Numidarum atque Parthorum, cum abissis pletis, revertuntur, atque omnia feræ, flammâ et cruore complent. Sed verè dicam, illi tantum mihi videntur formidinem illam elademque sensuri, qui cum suæ salutis negligentes et dissoluti fuerint, dum ætatem juvenem blandâ rita titillavit, sopitum potius scelus quam elatum aut eiectionem reliquerunt,

et conscientiam oppressere suam momentem et repugnantem. Tum igitur negotium erit conscientie in apertam locum prodeuntis, quam sæpè audacia et scelus inumbrat, et nubibus crassis involvit, ut non possit agnosci, nisi quantum integumentum malitiæ pererrantes scintille quedam atque fulgores synteresis administri noxam produnt et condemnant. Tum ejus emortuæ voces non audiebantur, dum elati motu voluptatis homines effusè lascivirent, dum avaritiæ in freto plenis velis navigarent, tum, inquam, horribili clamore ut tuba resonante complebit omnia, illa, Dice et Astræa comitantibus, ante iudicium sententiam feret, ante Libitina mortem inducet, ante inferos pœnam et cruciatum. Pios autem et devotos Deo nec terretur conscientia sua, neque spiculis horrida mors, nec futuri metus, qui in superiore vita continuo habuerunt expensa et meditata.

VERS. 27. — POSUIT IN NERVO (1) PEBER MEUM, ET

(1) Id est, in compede, est enim nervus, ex Festo, vinculum ferreum, quo pedes, vel cervicis impediuntur; quasi dicat: In carcere tribulationum compulsisti me.

SEMITAS MEAS, actiones meas. (Menochius.)

POSUIT IN NERVO, id est, in compedibus, in cippiis, pedem meum. Nervus enim est lignum magnum, quo pedes victorum stringuntur. Sic metaphorice vocat Job suas afflictiones et dolores, quibus secundum corpus et animam stringebatur.

OSERVASTI, Hebraicè, custodisti, sui quasi custode apposito exploras quidquid ago. Periphrasis est arctissimi carceris, et strictissime custodiæ.

CONSIDERASTI, Hebraicè, notasti et circumscriptisti vestigia mea, ne scilicet loco vel tantillum moveri possim. (Trinius.)

וַיִּשֶׂה יְהוָה בְּכַף הַצִּיּוֹן, et ponis in cippis pedes meos, ita ne constitutum his velut vinculis dolorem tenes, quasi in nertum, cippum aut compedem arcum connecti essent pedes mei, unde non possim evadere, aut pedes hic illic movere. Sic et supra, 7, 12, dixerat, se maris aut ceti more intra custodiam et repagula constringi et contineri. Alterum henisticum, וְהוֹשֵׁתִי כָל הַיָּמִים, et custodisti omnes semitas meas, non de observatione gressuum capiendum, Aben-Esra vult, quasi sensus sit: Observas quot gressus faciam, et accuratissime annotas singula, in quibus possem; sed, continuat allegorîa, de custodia per edicæ et vineam, ut כִּיבְיָדוֹ loco modo laudato, 7, 12. Custodiâ rigidiorè omnes exitus meos tenes obsessos et obstructos, ne ullo pacto ex his iniunctis miferis elabi detur. Lucem hinc figurè affundit Theod. 3, 5, 6, 7, 10. וְהוֹשֵׁתִי אֶת-כָּל הַיָּמִים, circa radices, plantas, pedum meorum circumscriptis, id est, vetas ne progredi extra certum ambitum, quem mihi designasti, vel quo me conclusisti. Pedibus meis nervo, seu foraminis cippi insertis, arctor et constringitur, ut nequeam de loco me movere. Verbum וְהוֹשֵׁתִי cum cognato verbo geminatae secundæ radicalis קָפַץ communem habere sculptendi, designandi, significationem, patet ex locis Ezech. 8, 10, 25, 14. Particula וְ ה. I. circum, circum notat, ut sæpius, veluti 1 Sam. 25, 40. Instar talos dicitur, וְהוֹשֵׁתִי הוֹשֵׁתִי מוֹרֵי עַרְוֹתַי, murri erant circa nos. Ezech. 45, 5; neque sepisti septem עַרְוֹתַי לְעַלְמֵי דוֹמָם אִשְׂרָאֵל, infra, 19, 6: וְעַל-בְּרִיתוֹ, rete suam circa me circumdaxit. Exempla plura dabit Noldius in Concordantiæ particular., p. 550, ed. Typ., n. 6. Polychromis (in Nicetæ Catenâ) postquam Alexandrini interpretationem, sic dicitur: τὰ δὲ ἕρπαι, ad radices pedum meorum pervenisti, commemorasset atque explicasset (actionum mearum causas

OSERVASTI OMNES SEMITAS MEAS, ET VESTIGIA PEDUM MEORUM CONSIDERASTI. Nervum dicit vinculi genus, quo pedes et cervicis impediuntur. Merceus ait esse lignum magnum, quo pedes captivorum constringuntur. Septuaginta reddunt: ἔθετο δὲ ἐν νέρῳ τὸν πόδα μου ἐν κώλυματι, posuit pedem meum in impedimento, hoc est, in nervo, quo pedes impediuntur. Lexicon vetus κώλυμα interpretatur prohibitum, interdictum, imò id quo aliquid facere prohibetur impedimentum, obstaculum. Ceterum pro ἐν κώλυματι, quod hoc loco ponitur, infra est ἐν ἕρῳ, in ligno. Verba sunt: ἔθετο δὲ ἐν ἕρῳ τὸν πόδα, posuit in ligno pedem meum, Job. 33, 11. Aquila hoc loco vertit: Καὶ ἔθετο ἐν ἕρῳ τὸν πόδα μου, et posuit in cippo pedem meum. Ex eodem etiam citatum invenio: ὄτι ἀπὸ ἕρῳ ἀρῆται, sicut de ligno carceris. Nam cippus definitur ἕρῳ, ut ἐν ἀρχαῖς τῶν πόδα, ἑδωκότες στήθεσιν, lignum in quod in carcere pedes immittentes continent. Quod genus vinculi Cicero innuit cum, lib. de Inventione, ait: Lignum solæ in pedes inducuntur. Dicitur etiam ποδῶν κώλυμα, id est, compes, quod est vinculi genus, quo vincuntur pedes victi, sic ut non possit ire hic illic. Scholion interpretatur ἐν ποδῶν κώλυμα, vel, si mavis, ἐν ποδῶν κώλυμα, id est, in cippo; Symmachus hic edidit ἐν ταλαιπωρίᾳ, in aramâ, in angustia. Explicat nimirum Job miseria et afflictiones suas ex similitudine hominis in vincula coniecti, ex quibus sese nullo modo expedire possit. Ubi considerandum cum Angelico doctore ad hunc locum, quod illi qui ponuntur in carceris nervo sic ligentur, ut non possint divertere non possint. Unde non solum sanctus hic patiens ait se à Deo incarcerationum, verum etiam in nervo pedibus constructum sic, ut ne ad passum quidem unum se movere possit. Quod cum ita sit, quomodo non sibi tempesti contradicit, cum subdit: Observasti omnes semitas meas, et vestigia pedum meorum considerasti? Si enim in nervo ejus pedes erant, quomodo ambulabat? vel si ambulabat, quomodo pedes ejus in nervo erant? Nodum hunc solvet nobis Salvianus in Prologo ad librum quem scripsit de Providentiâ, dum ait: « Mens enim boni studii ac pii voti etiam effectum non invenit cepti operis, habet tamen præmium voluntatis. » Desiderabat nempe Job sanctus, prout ante solebat, ad pauperes et mendicis ac necessitate laborantes juvenos accedere, cœcoque suos oculos et claudo pedes commodare sategebat, nec non viduis ac pupillis patrocinium impen-

dere; sed tot ulceribus cooperatis morbisque ac doloribus compeditus minime poterat se à sterquilium proripere aut movere, sed lujuse sui desiderii Deum esse concius non ignorans: Observasti, inquit, omnes semitas meas, et vestigia pedum meorum considerasti. Nam, ut pulchrè S. Leo Pontifex Max. serm. 2 de Quadrag. : « Nulli parvus est census, cui magnus est animus; nec de rei familiaris modo mensura miserationis pendet ac pietatis. Nunquam merito caret etiam in tenui facultate bonæ voluntatis opulentia. Majora quidem sunt impendia divitum, et minora medicorum; sed non discrepat fructus operum, ubi idem est affectus operantium. »

Affectus ergo nostri, quibus communitur bonum amplectimur, et à malo retrahimur, ab auxilio gratiæ provenientes, sunt pedes animæ, de quibus sponsa ait, Cant. 5, 5: Lavi pedes meos, ab omni selicet humano desiderio, quomodo inquinabo illos? Et David canit, Psal. 121, 2: Stantes erant pedes nostri in atris tuis, Jerusalem. Neque enim terrenus et mortalis homo in patriâ illâ celesti habebat sui corporis pedes, cum adhuc moraretur in terrâ, sed ibi collocaverat animi pedes, quia ibi fixerat sua desideria. Hoc igitur etiam sensu Job dixerit: Posuisti in nervo pedem meum, alligasti scilicet legis tue vinculis affectus meos, ne in vicia dilloerent; et observasti omnes semitas meas, actiones nempe et opera mea, ac vestigia pedum meorum, fructus seu effectus affectuum et operum meorum, considerasti. Prorsus hi affectus ordinari sunt pedes, non solum quia illis in Deum imus, verum etiam quia non volando, sed paulatim ambulando et proficiendo, et interdum currendo progredimur.

Quod porrò subdit: Et observasti omnes semitas meas, et vestigia pedum meorum considerasti, significat Deum et exactissimè nostra librare, et diligentissimè dinumerare; nihil tam leve tamque minutum, quod ab ejus censu subducatur; nihil tam exile, quod illic non numeret, nihil est quod in rationum Dei libris non supputet. Scilicet S. Petrus Damianus, serm. 56, ait: « Vide quæcumque minima numerantem: Vestigia, inquit, pedum meorum dinumerasti; dinumerat dum considerat. » S. Gregorius semitas ad cogitationes refert, vestigia ad intentionem, adeò ut non singula solum Deus videat et dinumeret, sed noscat etiam quo fine aliquid fiat, quâ intentione. Lege Iujus B. Patris verba, lib. 11 Moralium, c. 25.

Pro verbis istis: Vestigia pedum meorum considerasti, Pagninus cum Rabbi Levi legit: Super talos pedum meorum imprimetur; Hebræus apud Cajetanum: Super radices pedum meorum sculptes. Verbum חָקַח chakach, quod hic habetur, exarare et imprimere significat, quod Vulgatus ad attentam considerationem retulit, quæ quasi notatur inlustraturque menti. Septuaginta vertunt: Εἰς δὲ ἕρῳ τὸν πόδα μου ἀρῆται, ad radices pedum meorum pervenisti; Hebræus autem habet, teste Didymo: Ἐὰν δὲ ἕρῳ τὸν πόδα μου περιεργαστήσῃς, vestigia verò pedum meorum circum imprimis; S. Augustinus: Et radices pedum meorum contemplatus es. Inrenda sanè et insculpenda menti nostræ me-

Commentarium, et Michaelis Supplement., p. 896, seq. (Rosenmüller.)

moria presentis Dei et actiones omnes nostras intentionis quod efficacissimum adversus omnia vitia remedium et antidotum esse omnes sancti censuerunt; quo se mirificè adjutum David proficitur, dicens, Psal. 15, 8: *Providiam Dominum in conspectu meo semper; quoniam à dextris est mihi, ne commovear, q. d. : Ego in omnibus quae dixi vel feci, semper ad illum respexi, semper eum mihi presentem cogitavi, cujus timore à malo revocabar. Merito autem, inquit, Dominum mihi presentem cogito, quoniam reverè mihi se semper à dextris presentem exhibet tanquam dux et defensor meus. Plurimum sanè ad vitam rectè institutendam jurat ista cogitatio, adesse nobis Deum, et observare omnes semitas nostras, et vestigia pedum nostrorum considerare. Quis non pertimescat, cum meminit Deum velut è speculà sublimi contemplantem quid agat, quò pedem inferat? Etenim hæc accuratissima exploratio, quam Jobus ad querimonias piis commemorat, universis Dei cultoribus calcare adigere debet ad actus suos perficiendos, ne quid in his sit deformè quod tam vigili explorator reprehendat. Illud porò: *Vestigia pedum meorum considerasti*, pulchrà similitudine Joannes à Jesu Marià sic illustrat: «Evenire quippe solet, ut fur aliquis suà dexteritate ac solertià fretus, in contemptu nocte suspensio gradu alienam domum invadeat personatus, ac tacitus per aversa loca sese cinsinans, vix summis pedibus pavimentum prenat; quò tamen nihil sibi obstare suspicantem soliorum cillo domus custos strepitu repente excitato penitus obturbat, vel etiam antequàm furto manus admoveat (turbatum capit, et neci vel judicij tradat.) Simile quid Jobus hic innuere videtur, quasi lamentetur quòs*

VERS. 28. — QUI QUASI PUTREDO (1) CONSUMENDUS

SEM, ET QUASI VESTIMENTUM QUOD COMEDITUR A TINEA. Corpus nimirum Jobi computruerat, et sanie tinea que fucebat: quod clementissimo Deo representat, ut spectaculo maestissimo commiserationem excitet. Porò illa similitudo vestimenti à tinea consumpti propriissima est ad mortalis corporis corruptionem significandam, è cujus constitutione contrariis qualitatibus temperata intemperies enascitur ipsa, quà conciditur ut à vestimento tinea, quà exceditur.

Tropologicè S. Gregorius, lib. 11 Moralium, cap. 23, hunc locum de carnis tentatione exponit: «Quia immunda tentatio non aliunde, sed ab ipso homine nascitur; more tinea carnem tentatio quasi vestem, è de qua exiit, consumit, etc. Ceterum tunc ipsum Jobum vitæ hujus miserias et ærumnas oratorio more disertè amplificatè audiamus.

(1) Hebræa vox reddi potest uter, seu vas è corio, ubi liquores continentur: quam interpretationem Septuaginta et Chaldaeus secuti sunt: *Efflicat ceu consumptum vetustate vas è corio*. Symmachus: *Velut aleus vetus*. (Calmet.) Quasi dicat: Ita mecum agis, contra me potentiam tuam expronens, cum tamen visis sim, et corruptioni obnoxius, cuius miseranda potius videtur conditio, quam malis alligenda. (Menochius.)

CAPUT XIV.

1. Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseris.

2. Qui quasi flos egreditur et coneritur, et fugit velut umbra, et nunquam in eodem statu permanet.

3. Et dignum ducis super hujusemodi aperire oculos tuos, et adducere eum fecum in judicium?

4. Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonne tu qui solus es?

5. Breves dies hominis sunt, innumerus mensium ejus apud te est: constituisti terminos ejus, qui præteriri non poterit.

6. Necede paululum ad eum, ut quiescat, donec optata veniat, sicut mercenarii, dies ejus.

7. Lignum habet spem; si præcisum fuerit, rursùm virescit, et rami ejus pullulant.

8. Si senuerit in terrà radix ejus, et in pulvere emortuus fuerit truncus illius:

9. Ad odorem aquæ germinabit, et faciet comam quasi cum primùm plantatum est:

10. Homo verò cum mortuus fuerit, et nudatus, atque consumptus, ubi, quæso, est?

actus et vestigia à Deo observata fuisse eo planè modo quo de furis conatibus dictum est, cum semper ipse pietatem coheruit, ac rectè incedere curavit. Auget verò questionibus vim ex fragilitate et calamitate præsertim extremâ, quæ liberalem animum ad posnam relaxandam permovere debebat. Unde subdit:

VERS. 28. — QUI QUASI PUTREDO (1) CONSUMENDUS SEM, ET QUASI VESTIMENTUM QUOD COMEDITUR A TINEA. Corpus nimirum Jobi computruerat, et sanie tinea que fucebat: quod clementissimo Deo representat, ut spectaculo maestissimo commiserationem excitet. Porò illa similitudo vestimenti à tinea consumpti propriissima est ad mortalis corporis corruptionem significandam, è cujus constitutione contrariis qualitatibus temperata intemperies enascitur ipsa, quà conciditur ut à vestimento tinea, quà exceditur.

Tropologicè S. Gregorius, lib. 11 Moralium, cap. 23, hunc locum de carnis tentatione exponit: «Quia immunda tentatio non aliunde, sed ab ipso homine nascitur; more tinea carnem tentatio quasi vestem, è de qua exiit, consumit, etc. Ceterum tunc ipsum Jobum vitæ hujus miserias et ærumnas oratorio more disertè amplificatè audiamus.

(1) Hebræa vox reddi potest uter, seu vas è corio, ubi liquores continentur: quam interpretationem Septuaginta et Chaldaeus secuti sunt: *Efflicat ceu consumptum vetustate vas è corio*. Symmachus: *Velut aleus vetus*. (Calmet.)

Quasi dicat: Ita mecum agis, contra me potentiam tuam expronens, cum tamen visis sim, et corruptioni obnoxius, cuius miseranda potius videtur conditio, quam malis alligenda. (Menochius.)

CHAPITRE XIV.

1. Car l'homme né de la femme vit très-peu de temps; et même, pendant cette vie qui dure si peu, il est rempli de beaucoup de misères et d'inquiétudes, qui l'agitent et qui le troublent sans cesse.

2. Il naît comme une fleur qui n'est pas plus tôt éclose qu'elle se fane, et il ne demeure jamais en un même état, comme l'ombre, et il ne peut pas plus tôt se lever qu'il se dissipe.

3. En vous croyez, Seigneur, qu'il soit digne de vous d'ouvrir seulement les yeux sur lui, pour examiner sa conduite; et de le faire entrer en jugement avec vous, pour vous informer de ses œuvres? Elles ne seront que corruption sans vous.

4. Car qui peut rendre pur celui qui est né d'un sang impur? N'est-ce pas vous seul qui le pouvez, Seigneur, vous qui êtes la pureté essentielle et la source de toute pureté? Par donnez donc à l'homme les fautes ou la corruption de sa naissance originelle. Il a fait tomber; et que la brévue de ses jours vous touche de pitié.

5. Car les jours de l'homme sont courts, le nombre de ses mois et de ses années est entre vos mains, vous avez marqué les bornes de sa vie qu'il ne peut passer.

6. Retournez-vous donc un peu de lui; écoutez au moins durant quelques moments de la faire souffrir, afin qu'il ait quelque repos, jusqu'à ce qu'il trouve, comme le mercenaire, la fin désirée de tous ses travaux dans la mort qui le séparera pour toujours des biens et des maux de cette vie.

7. Car si l'on est gué de l'homme comme des arbres. Un arbre n'est point sans espérance de retour; si on le coupe une fois, il reverdit ensuite, et quelque temps après ses branches possèdent tout de nouveau.

8. Quand sa racine sera vieillie dans la terre, quand son tronc desséché sera mort dans la poussière.

9. Il ne laissera pas de pousser aussitôt qu'il aura senti l'eau, et il se couvrira de branches et de rameaux touffus, comme lorsqu'il a été planté.

10. Mais quand l'homme est mort que fait-il, que son corps séparé de son esprit est consumé et réduit en cendres, dites-moi, je vous prie, que devient-il?

11. Quomodo si recedat aqua de mari, et fluvius vacuefactus arescat,

12. Sic homo cum dormierit, non resurget, donec atteratur cœlum, non evigilabit, nec consurget de somno suo.

13. Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, et abscondas me, donec pertranseat fur tuus, et constituas mihi tempus, in quo recorderis me?

14. Putasne mortuus homo rursùm vivat? cunctis diebus, quibus nunc milito, exspecto donec veniat immutatio mea.

15. Vocabis me, et ego respondebo tibi: operi manuum tuarum porriges dexteram.

16. Tu quidem gressus meos dinumerasti, sed parce peccatis meis.

17. Signasti quasi in sacculo delicta mea, sed curasti iniquitatem meam.

18. Mons cadens defluit, et saxum transfertur de loco suo.

19. Lapidis excavat aqua, et alluvione paulatim terra consumitur: et hominem ergo similiter perdes.

20. Roborasti eum paululum ut in perpetuum transiret; immutabis faciem ejus, et emittes eum.

21. Sive nobiles fuerint filii ejus, sive ignobiles, non intelliget.

22. Attamen caro ejus dum vivet dolebit, et anima illius super semetipso lugebit.

11. De même que si les eaux se retirent de la mer, à l'instant tous les fleuves se sécheront sans espérance de retour.

12. Ainsi quand l'homme est mort sans vie, il ne ressuscitera point, jusqu'à ce que le ciel soit consumé et détruit; il ne se réveillera point de ce dur sommeil, jusqu'à la consommation des siècles et au renouvellement universel.

13. C'est pourquoy cette mort fait tant d'honneur à tous les hommes; mais pour moi, dans l'état où je suis, elle est l'objet de mes vœux et de mes desirs. Qui donc, ô mon Dieu, me pourra procurer cette grâce, que vous me cachez dans le tombeau, et que vous m'y mettez à couvert des maux que je souffre, jusqu'à ce que votre faveur soit passée, et que vous ne marquiez un temps auquel vous vous souviendrez de moi, pour me rendre la vie?

14. Mais, l'homme étant mort une fois, pourrait-il bien vivre de nouveau? Oui, sans doute, il vivra, et c'est ce qui fait que, dans cette guerre où je me trouve maintenant, j'attends tous les jours avec impatience que mon changement arrive, et que la mort mette ce corps corrompible en état d'être revêtu de l'incorruptibilité, et ce corps mortel en état d'être revêtu de l'immortalité.

15. Allez, Seigneur, vous m'appellerez par le ministère de vos anges, et je vous répondrai; vous tendrez la main droite à l'ouvrage de vos mains, et il sortira de la poussière et de la mort l'homme rédivit.

16. Il est vrai que vous avez compté tous mes pas, et que je devrais craindre l'examen que vous ferez en ce jour de toutes mes démarches; mais j'espère en votre miséricorde, ô mon souverain Seigneur; pardonnez-moi mes péchés.

17. Vous avez mis mes offenses en réserve dans les trésors de votre justice, comme dans un sac cacheté, ce qui devrait me remplir de crainte; mais vous avez aussi guéri mon iniquité par les maux que vous m'avez envoyés; c'est ce qui me remplit de confiance en votre divine bonté.

18. Comme une montagne se détruit et tombant par morceaux, et comme un rocher est enfoncé arraché de sa place.

19. Comme les eaux courent les pierres, et comme l'eau qui bat contre la terre, la consume peu à peu; ainsi vous perdez l'homme insensiblement, et il disparaît tout d'un coup.

20. Vous l'avez affermi pour un peu de temps, afin qu'il passât ensuite pour jamais; vous changerez son visage par la misère, et enfin vous le ferez sortir de ce monde par la mort.

21. Que ses enfants y soient dans l'écueil ou dans l'ignominie; il y sera insensible; et il ne connaîtra ni l'un ni l'autre, qu'autant qu'il vous plaira le lui manifester.

22. Sa chair, pendant qu'il vivra, sera dans la douleur, et son âme déploiera elle-même son triste état. Qu'est-ce donc que l'homme? et quelle est la grandeur de sa misère?

COMMENTARIUM.

VERS. 1. — HOMO NATUS DE MULIERE, BREVI VIVENS TEMPORE, REPLETUR MULTIS MISERIS (1). Quoniam in fine superioris capituli dixerat hominem suapte naturâ tabescere atque defecere, explicat modò copiosius eas miserias quæ homini per se vique suâ contingunt.

Primum igitur hominem valdè miserum esse ipsius ortus declarat; siquidem ex muliere nascitur. Attende, ô homo, tuam originem ex quâ prodidisti. Mulier est. Quid mulier? Abyssus imbecillitatis. Nam, ut summan psillanimitatem quorundam ostenderet Jeremias dixit, cap. 51, v. 30: *Devoratum est robur eorum, facti sunt quasi mulieres*. Quid mulier? Mare stultitiæ et insipientiæ. Mulier enim seducta (vel stulta et amens) in prævaricatione fuit, 1 Tim. 2, 14. Quid mulier? Totius malitiæ et iniquitatis inventrix, quam Zacharias in medio amphoræ sedentem quasi digito

(1) Deploreati conditione suâ, ad communia totius naturæ humane mala descendit. Toto hoc capite, prætermisissis amicis, verbatim Deum facit. Hebræus: *Homo natus de muliere, brevis diemum, saturatur irâ*, turbatione, terrore, Scopos est divina indignationis, nec unquam timore ire ejus liberatur; dies habet doloris et miseriæ plenos. (Calmet.)

ostendens ait, c. 5, v. 8: *Hæc est impietas, id est, omnium impietatum et malorum origo*. Videtur ad Evam alludere, quæ peccati occasio fuit Adæ. à quo culpa originalis traducitur in posterum, debuitque miseria hæc in sermonis primordio poni, à quæ extera coorte calamitates, quibus orbis terrarum obruitur. Flebat hæc hominis incilicem sortem sanctus David, quando dicebat, Ps. 50, 7: *Ece anima in iniquitatibus concepta sum, et in peccatis concepit me mater mea*. Nam hic unquam originale peccatum vocat iniquitates atque peccata, quòd, licet unum sit in quolibet pæro, tamen omnium sequentium peccatorum cunctarumque iniquitatum seminarium existit. Et alio loco ait, nempe Psal. 57, 4: *Alienati sunt peccatores à vultu, erraverunt ab utero, locuti sunt falsa; ab ipsâ, inquam, vulvâ peccatores nascuntur, quia in vulvâ peccatores concipiuntur. Ab ipso utero erramus, quia in ipso utero impij et infidij gignuntur; falsa loquuntur, quoniam si iniquitatem proficimus, eam ipsa fallax sit, falsa loquuntur; si verò justitiam edicimus, falsa etiam loquuntur, quia aliud est quod ore profertur, aliud autem quod cordis recessibus oc-*